

Praktijkillustratie Ambitie 100% Samen Opleiden Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe | Drie groeistrategieën

Het po [Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe](#) is in de afgelopen jaren uitgebreid met de toetreding van nieuwe besturen. Het partnerschap wil verder groeien en heeft de ambitie om in 2025 alle studenten op te leiden via het concept Samen Opleiden. Er worden drie groeistrategieën verkend: groei binnen de partners door het realiseren van nieuwe opleidingsclusters binnen de huidige schoolbesturen, groei door het aansluiten van nieuwe partners (schoolbesturen) en groei door samenwerking met het mbo (interprofessioneel samen opleiden).

Kernwoorden praktijkillustratie Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe

- Erkend partnerschap po
- Diversiteit in scholen
- Groei door extra opleidingsclusters binnen huidige schoolbesturen
- Groei door toetreding van nieuwe schoolbesturen
- Groei door samenwerking met het mbo
- Groei met behoud van kwaliteit
- Vraagstuk financiering groei

Samenvatting

In het po [Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe](#) werken acht besturen samen met de NHL Stenden hogeschool bij het opleiden van nieuwe leraren. De scholen binnen het partnerschap zijn zeer divers, qua omvang, denominatie, onderwijsconcept en aandachtsgebieden. De partnerscholen zijn verdeeld in zogenaamde 'opleidingsclusters', waarin maximaal vier scholen van hetzelfde bestuur samenwerken die gezamenlijk circa 12 studenten een opleidingsplaats bieden. Het partnerschap leidt diverse categorieën studenten op. Het merendeel van de studenten is voltijd (lesplaats Groningen), een kleiner deel is deeltijd (lesplaats Assen), een klein deel van de studenten is van de academische pabo (een samenwerking tussen NHL Stenden, Hanze en RUG).

In de afgelopen jaren is het partnerschap fors uitgebreid met schoolbesturen. Het project 'Versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen' (gefinancierd door het ministerie van OCW) heeft hieraan destijds een flinke impuls gegeven. Het partnerschap wil verder groeien en heeft de ambitie om in 2025 alle studenten op te leiden via het concept Samen Opleiden. Het gesprek over groei wordt gevoerd in zowel de stuurgroep als het bestuurdersnetwerk van het partnerschap. De programmaleiding heeft een presentatie gegeven om dit gesprek te voeden.

Er worden drie groeistrategieën verkend: groei binnen de partners door het realiseren van nieuwe opleidingsclusters binnen de huidige schoolbesturen, groei door het aansluiten van nieuwe partners (schoolbesturen) en groei door samenwerking met het mbo (interprofessioneel samen opleiden). De groeiambities richting 100% samen opleiden vragen het nodige qua financiering van de schoolbesturen en de instituten. In het primair onderwijs geldt dat de loonkosten sterk stijgen, terwijl de tegemoetkoming in de kosten voor het samen opleiden vanuit de Regeling Tegemoetkoming Kosten Opleidingsscholen gelijk blijft. Dit vormt een uitdaging voor de financiering van de groei. Immers: de subsidie uit de regeling is niet meer dan een tegemoetkoming en vraagt forse eigen investeringen. Gezien het belang van de kwaliteit, de intensiteit van de begeleiding en de korte lijnen in het partnerschap, is financiering dan ook een belangrijk thema in het gesprek over de groei.

Schets van het partnerschap

[Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe](#) is een po-partnerschap samen opleiden in de geografische regio Groningen en de kop van Drenthe. Binnen het Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe werken de volgende partijen samen:

- Besturen:
 - Christelijke Kind Centra Drenthe (CKC Drenthe = penvoerder)
 - Katholieke Onderwijs Centrale (KOC)
 - Plateau Assen
 - Scholengroep Perspectief
 - Stichting Quadraten
 - Vereniging Christelijk Onderwijs Groningen (VCOG)
 - Vereniging Christelijk Onderwijs Midden en Oost Groningen (VCOMOG)
 - Vereniging Christelijk Primair Onderwijs Noord Groningen (VCPONG)
- Lerarenopleidingen:
 - NHL Stenden hogeschool

De scholen binnen het partnerschap zijn zeer divers. Naast kleinere stadsscholen in Groningen en Assen zijn er binnen het partnerschap veel kleinere dorpsscholen. Er zijn scholen met verschillende denominaties en onderwijsconcepten (v.b. Dalton, Jenaplan, JELO, M.I) en er zijn scholen die specifieke aandachtsgebieden hebben, bijvoorbeeld hoogbegaafdheid, kwadraatschool.

Relatief veel scholen hebben een christelijke signatuur, een kleiner deel is openbaar. Het aantal openbare scholen binnen het partnerschap is de afgelopen jaren licht toegenomen.

De partnerscholen zijn verdeeld in zogenaamde 'opleidingsclusters', waarin maximaal vier scholen van hetzelfde bestuur samenwerken die gezamenlijk circa 12 studenten een opleidingsplaats bieden. Dit zijn scholen die op korte reisafstand van elkaar liggen, aangezien studenten moeten reizen voor bijeenkomsten.

Per cluster zijn er een (geschoolde) schoolopleider en een instituutsopleider. Streven is dat alle leerkrachten/mentoren die studenten begeleiden een scholing begeleidingsvaardigheden hebben gevolgd. Er wordt gewerkt met jaargroep doorbroken leergemeenschappen, waarin studenten van studiejaar 1 t/m 3 met elkaar samenwerken. De vierdejaars studenten sluiten aan bij begeleidingsprogramma's voor startende leraren van het betreffende bestuur.

Binnen het partnerschap wordt zoveel mogelijk met koppels vanuit het bestuur en opleidingsinstituut gewerkt, met het oog op continuïteit en kwaliteit. Zo worden studenten begeleid door een koppel van een school- en instituutsopleiders en worden de trainingen verzorgd door een koppel van trainers vanuit het bestuur en de opleiding. Ook het programmaleiderschap is in de vorm van een koppel.

Het partnerschap leidt diverse categorieën studenten op. Het merendeel van de studenten is voltijd (lesplaats Groningen), een kleiner deel is deeltijd (lesplaats Assen), een klein deel van de studenten is van de academische pabo (een samenwerking tussen NHL Stenden, Hanze en RUG).

Schets regionale context

Het partnerschap is actief in de regio Groningen en de kop van Drenthe. Aanvankelijk was het werkgebied van het partnerschap Groningen, Drenthe en de kop van Overijssel. Inmiddels is het partnerschap gesplitst, waarbij Drenthe en de kop van Overijssel een eigenstandig (aspirant) partnerschap hebben gevormd. Met beide partnerschappen samen is de opleidingscapaciteit circa 700 studenten. Deze afsplitsing was ingegeven door de regiospecifieke context en de omvang van het partnerschap. De splitsing biedt de mogelijkheid om binnen beide partnerschappen intensief te blijven samenwerken en te werken met korte lijnen doordat aan ieder partnerschap één locatie van de Opleiding leraar basisonderwijs van NHL Stenden is verbonden.

Twee besturen participeren in beide partnerschappen (CKC Drenthe en Scholengroep Perspectief).

De Opleiding tot Leraar Basisonderwijs van NHL Stenden participeert momenteel in drie partnerschappen voor primair onderwijs. Ieder partnerschap is verbonden aan een opleidingslocatie in de regio. In totaal wordt er in Noord Nederland met 35 schoolbesturen samengewerkt.

De ambitie is om in 2025 100% van de studenten via de Samen Opleiden constructie op te leiden.

De Hanze Hogeschool Groningen is actief in dezelfde regio. Deze Pabo werkt met relatief meer openbare schoolbesturen samen in een partnerschap. Ook met dit partnerschap zal in de toekomst in de regio worden samengewerkt.

Groei: historie

Bij de start van het partnerschap bestond de samenwerking met het scholenveld uit één schoolbestuur met circa 30 scholen. In de afgelopen jaren is het partnerschap fors uitgebreid met schoolbesturen. Inmiddels telt het partnerschap 8 schoolbesturen.

Het project 'Versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen' (gefinancierd door het ministerie van OCW) heeft destijds een flinke impuls gegeven in de regio van Noord Nederland en aan de groei van het partnerschap. In het kader van deze subsidie zijn de partners samen met in totaal 10 andere besturen uit de regio een project gestart, waarin onder andere is gewerkt aan een training begeleidingsvaardigheden voor mentoren, het op een hoger plan brengen van het begeleiden van studenten in de klas en het versterken van het inductietraject. Gedurende het project werd de samenwerking uitgebreid tot in totaal 45 besturen. Na afronding van dit samenwerkingsproject is gevraagd welke besturen destijds wilden aansluiten bij het partnerschap. De voorwaarden voor aansluiting van schoolbesturen zijn:

- Alle betrokkenen staan achter het concept van het Samen Opleiden, op alle lagen binnen het bestuur. De besturen hebben een eigen visie op het samen opleiden binnen het beleidsplan en kiezen zelf welke scholen aansluiten. Voorwaarde is dat binnen de scholen die aansluiten de directeuren en het team volledig achter het concept staan en dat zij voldoen aan de basiskwaliteit van het primair onderwijs.
- Het bestuur tekent het convenant waarin de basisafspraken met betrekking tot het samen opleiden staan (wat moet in orde zijn op het moment van aansluiting, op welke punten is ontwikkeling nodig). Bijvoorbeeld: het scholen van mentoren en schoolopleiders, investeringen vanuit het team, het bieden van een voldoende rijke leeromgeving met ruimte voor inbreng van studenten en het vormgeven van de eigen ontwikkeling door studenten, doorgaande lijn begeleidingsstructuur aankomende leerkrachten naar startende leerkrachten

Groei: toekomst

Het Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe onderschrijft de groeiambitie van de sectorraden naar 100% samen opleiden.

Qua aantal studenten doet van de huidige voltijd studenten momenteel circa 60% hun opleidingstraject via het samen opleiden, voor de deeltijders is dit een stuk lager (circa 20%).

Het partnerschap heeft de ambitie om in 2025 alle studenten op te leiden via het concept Samen Opleiden.

Het gesprek over groei

Het gesprek over groei wordt gevoerd in zowel de stuurgroep als het bestuurdersnetwerk van het partnerschap. De programmaleiding heeft een presentatie gegeven om dit gesprek te voeden.

De stuurgroep (bestaande uit de opleidingsmanager van de opleiding, de directeur/teamleider van de leslocatie, drie schoolbestuurders en de programmaleiders) verzorgt de voorbereiding van de agenda van het bestuurdersnetwerk. In het bestuurdersnetwerk (waarin alle partijen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd zijn) vindt de besluitvorming plaats. In het gesprek over groei speelt denominatie een rol. Circa 30% van de studenten wil graag ervaring opdoen op een openbare school. Het merendeel van de partnerscholen is christelijk. Het partnerschap is gericht aan het kijken hoe openbaar onderwijs beter kan worden aangesloten in de opleidingsclusters, verspreid over de regio.

Er worden drie groeistrategieën verkend: groei binnen de partners door het realiseren van nieuwe opleidingsclusters binnen de huidige schoolbesturen, groei door het aansluiten van nieuwe partners (schoolbesturen) en groei door samenwerking met het mbo.

Groei door extra opleidingsclusters binnen huidige schoolbesturen

Er is nog groeipotentie binnen het partnerschap. In totaal kunnen vier van de zes besturen nog één extra opleidingscluster inrichten, passend binnen de afspraken die in het convenant zijn gemaakt over het aantal studenten en opleidingsclusters per bestuur. Op die manier kan een groei van 50 studenten worden gerealiseerd. Hierover wordt het gesprek gevoerd in de stuurgroep en het bestuurdersnetwerk. Daarnaast voert de programmaleiding ieder jaar individuele gesprekken met de bestuurders van de verschillende schoolbesturen. Ter voorbereiding op deze gesprekken analyseert de programmaleiding welke groeimogelijkheden er mogelijk zijn, bijvoorbeeld wat is een gunstige plek om een tweede of derde opleidingscluster te starten. Uiteindelijk beslist het schoolbestuur zelf of en waar ze een eventueel extra cluster willen starten.

Groei door toetreding van nieuwe schoolbesturen

Om toe te groeien naar 100% samen opleiden, wil het partnerschap het aantal schoolbesturen verder uitbreiden van 8 naar 12 schoolbesturen. Met de vier besturen die nog geen onderdeel uitmaken van het partnerschap is al wel intensief samengewerkt in het kader van het eerdergenoemde project 'Versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen'.

Het proces van toetreding van nieuwe schoolbesturen tot het partnerschap is als volgt:

- Er vindt eerst een gesprek plaats met de bestuurder. Vaak schuift de HRM-er hier ook bij aan.
- Daarna volgt er een presentatie in het directeurenoverleg van het bestuur.
- Dan volgt een gesprek met de geïnteresseerde schooldirecteuren over wat het precies inhoudt om samen op te leiden in het partnerschap.
- Vervolgens beslist de school of zij willen toetreden als partnerschool en zo ja, op welke termijn. Zij geven dit voor 1 april door, om in het daaropvolgende schooljaar aan te sluiten. Zowel de directeur als het team van de school moeten erachter staan.
- Per schoolbestuur worden opleidingsclusters van maximaal vier scholen gevormd, waarbij één van de vier scholen de schoolopleider voor het betreffende cluster regelt. De schoolopleider moet voor de zomervakantie aangesteld worden, om het volgend schooljaar te kunnen worden ingezet.

- Na toetreding maakt ieder opleidingscluster ieder jaar een jaarontwikkel- en activiteitenplan. Dit plan wordt besproken met de programmaleiders. Ieder jaar wordt de ontwikkeling geëvalueerd door middel van een tussen- en eindevaluatie. Deze evaluatie en de studentenenquête met bijbehorende panelgesprekken van de school- en instituutsopleiders geven, samen met het jaarplan van het partnerschap, input voor het plan voor het volgende jaar.

Groei door samenwerking met het mbo

Het partnerschap wil graag in 2023/2024 contact zoeken met mbo-instellingen om met elkaar te verkennen hoe interprofessioneel samen kan worden opgeleid. In de praktijk werken diverse schoolbesturen al met IKC's (Integrale Kind Centra) of andere vormen van samenwerking met de kinderopvang. Eén van de pijlers in het curriculum van NHL Stenden, het leren in multidisciplinaire teams, sluit aan bij deze beroepspraktijk. In een dergelijke interprofessionele samenwerking zou ook de opleiding pedagogiek van NHL Stenden kunnen participeren. Een interessante vraag is: hoe kunnen alle mbo en hbo studenten van en met elkaar leren? Een uitdaging bij deze groei is wel hoe het samen opleiden behapbaar kan blijven. De basis van het samen opleiden staat stevig, het is de vraag tot welke mooie nieuwe uitdagingen het interprofessioneel samen opleiden gaat leiden.

Financiering

De groeiambities richting 100% samen opleiden vragen het nodige qua financiering van de schoolbesturen en de instituten. In het primair onderwijs geldt dat de loonkosten sterk stijgen, terwijl de tegemoetkoming in de kosten voor het samen opleiden vanuit de Regeling Tegemoetkoming Kosten Opleidingsscholen gelijk blijft. Dit vormt een uitdaging voor de financiering van de groei. Immers: de subsidie uit de regeling is niet meer dan een tegemoetkoming en vraagt forse eigen investeringen. Gezien het belang van de kwaliteit, de intensiteit van de begeleiding en de korte lijnen in het partnerschap, is financiering een belangrijk thema in het gesprek over de groei.

Kansen en uitdagingen

- De partners in het partnerschap zien duidelijk de meerwaarde van het samen opleiden, bijvoorbeeld ten aanzien van de kwaliteit van de opleiding van nieuwe collega's en de korte lijnen tussen scholen en Pabo. Er is dan ook draagvlak voor groei.
- Groei betekent dat je echt aan het bouwen bent in het partnerschap. De '[grow tool](#)' van het Platform Samen Opleiden en Professionaliseren laat dit bouwproces goed zien. Groei vraagt dat je opnieuw kijkt naar het beroepsbeeld, de visie op leren en opleiden, de inrichting van het werkplekcurriculum et cetera. Het is belangrijk om dit proces goed te doorlopen om de betrokkenheid hoog te houden.
- Bij de groei wordt zorgvuldig gekeken hoe deze groei kan worden vormgegeven met behoud van kwaliteit. Alle besturen tellen relatief veel scholen. Indien de volle capaciteit wordt benut dan kunnen circa 400 studenten worden geplaatst. Een belangrijke vraag is hoe het samen opleiden bij een dergelijke omvang beheersbaar blijft.

- Groei betekent kansen om meer diversiteit in scholen / leerwerkplekken te realiseren. Bijvoorbeeld wat betreft denominatie: door opleidingsclusters te realiseren waarin christelijke en openbare scholen samen studenten opleiden. Omdat in de regio diverse besturen van verschillende denominatie fuseren, zijn er mooie kansen om deze diversiteit in de nabije toekomst te realiseren en daarmee een belangrijke basis te leggen voor inclusie.
- Een uitdaging bij groei vormen de deeltijders. Het opleiden van alle deeltijders via samen opleiden vraagt flexibiliteit van de opleiding én de werkplek. Zo is binnen het Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe de dinsdag de dag van de jaargroep- en opleidingsvariant doorbrekende leergemeenschap. In verband met gezin en werk is het voor een groot aantal deeltijders niet mogelijk om op de dinsdag naar de leerwerkplek te gaan. Deeltijders zijn niet altijd gemotiveerd om deel te nemen aan de bijeenkomsten van de leergemeenschap. Zij gaan 1 dag in de week naar de leerwerkplek. Op deze dag willen ze graag volledig in de groep aanwezig zijn. Deze bijeenkomsten vormen echter een essentieel onderdeel van het opleidingstraject van het partnerschap. Het samen opleiden van deeltijd studenten vraagt flexibiliteit en kwaliteit van zowel de mentor, school- als instituutsopleider. Nog niet alle instituutsopleiders die binnen de deeltijdopleiding werken staan volledig achter de vereiste deelname aan de bijeenkomsten van de leergemeenschap. Een belemmerende factor hierbij is mogelijk dat de teams van de deeltijd en voltijd opleiding aparte teams zijn, in andere lesplaatsen.
- Een andere uitdaging bij de groei wordt gevormd door de financiering (zie ook tussenkopje 'financiering'). Hierdoor staat de haalbaarheid van het 100% samen opleiden onder druk.

Adviezen en tips

Aan de sectorraden en OCW

- Zorg voor een goede financieringsstrategie passend bij de groeiambities. De ambitie is nu 100% samen opleiden, waarbij de eisen uit het landelijk kwaliteitskader samen opleiden en inductie leidend zijn, maar het realiseren van deze groei vraagt forse investeringen van het werkveld. Het is belangrijk om hier extra geld voor vrij te maken.

Aan partnerschappen Samen Opleiden

- Zorg ervoor dat je als partnerschap in het voortraject van toetreding gesprekken voert, met betrokkenen op alle niveaus (bestuurders, directeurs, teams), waarin wordt besproken wat het samen opleiden inhoudt en in de praktijk vraagt en wat de eisen zijn voor toetreding (o.a. aanstellen en professionaliseren van schoolopleiders en mentoren).
- Stel een duidelijke datum en maak duidelijke afspraken over de vraag wanneer wat in orde moet zijn om toe te kunnen treden.